

Naderonderzoek vleermuizen
Oude Almeloseweg 12, Borne

Nijverdal, 7 oktober 2020
Projectnummer 20.084

Colofon

Titel	Eindrapport naderonderzoek vleermuis. Oude Almeloseweg 12 te Borne.
Uitvoering	Otte Groenadvies BV
Opdrachtgever	Aveleijn t.a.v. dhr. E. van Eerbeek Grotestraat 260 7622 GW Borne 06 30 26 76 14 e.vaneerbeek@aveleijn.nl
Projectnummer	20.084
Datum	7 oktober 2020
Status	Eindrapport

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Otte Groenadvies accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Otte Groenadvies uitgevoerde onderzoek neemt.

Brilsweg 1a
7441 BV te Nijverdal
Tel: 06 - 511 77 946
mail: info@ottegroenadvies.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
1.1. AANLEIDING	4
1.2. DOEL.....	4
1.3. HUIDIGE SITUATIE.....	4
1.4. PROJECT VOORNEMEN	5
2. WETTELIJK BELANG	6
3. METHODIEK	7
3.1. WERKWIJZE VLEERMUIZEN	7
4. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING	8
4.1. RESULTAAT VLEERMUIZEN.....	8
5. CONCLUSIE.....	11
5.1. OVERZICHT VAN DE BEVINDINGEN	11
5.2. CONCLUSIE	11
5.2. AANBEVELINGEN.....	11
6. GELDIGHEID	12
7. BIBLIOGRAFIE.....	13
BIJLAGEN 1 WETTELIJK KADER.....	14
BIJLAGE 1 WET NATUURBESCHERMING	14

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In de ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten Wet natuurbescherming. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd voor de voorgenomen amovatie van de bestaande bebouwing (Otte Groenadvies, 2 Juni 2020)

Uit de quickscan is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen. Indien dat het geval is, heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soorten en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen.

1.2. Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

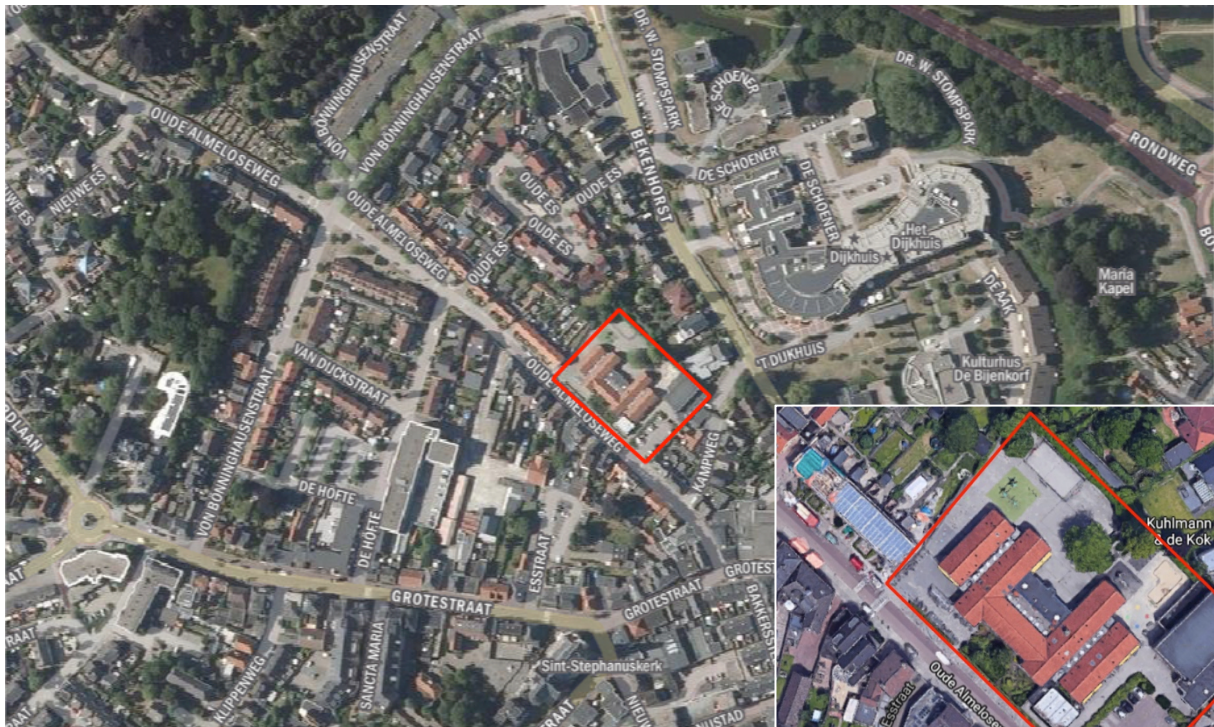
Vleermuizen

- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de wet Natuurbescherming?

1.3. Huidige situatie

De planlocatie ligt in het centrum van de gemeente Borne. Tot het eind van de 18^e eeuw was Borne een onweldvarende platteland gemeente. In 1828 werd een textiel fabriek opgebouwd wat een van de grootste is geworden in de regio Twente. (Borne Bloeit, z.d.)

De planlocatie betreft een schoolgebouw met een houten aanbouw en een gymlokaal. De bebouwing ligt in het centrum en daardoor volledig omsloten door particuliere woningen. Grotendeels van de planlocatie is verhard met betonklinkers en tegels. Het aanwezige groen bestaat uit een siertuin aan de voorzijde, een smalle groenstrook aan de achterzijde en enkele bomen en plantvakken op het schoolplein.

Afbeelding 1&2. Locatie plangebied (rood) (Google Maps, z.d.) (Pdok, z.d.)

Afbeelding 3. Planlocatie

1.4. Project voornemen

Met de voorgenomen ontwikkelingen worden het bestaande schoolgebouw met houten aanbouw en gymlokaal geamoveerd en wordt op dezelfde locatie een nieuwe woningen gerealiseerd. Ten behoeve van de reconstructie verdwijnt plaatselijk begroeiing, maar dit blijft beperkt tot de struiklaag. De werkzaamheden zijn gepland na het verkrijgen van de benodigde vergunningen.

2. Wettelijk belang

Op het nader onderzoek is sinds 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) (Overheid, 2015) van kracht. De wet is een vervanging van en samenbundeling van drie voorgaande wetten, nl;

- Natuurbeschermingswet 1998;
- Boswet;
- Flora- en Faunawet.

Tevens heeft er een decentralisatie van het bevoegd gezag plaatsgevonden. Per 1 januari 2017 zijn de provincies verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Wnb is op te delen in grofweg drie delen, bescherming van;

- Gebieden;
- Soorten;
- Houtopstanden.

Voor deze rapportage is enkel de bescherming van soorten van toepassing. In bijlage 1 en 2 zijn het beschermingsregime soorten Vogelrichtlijnen en jaarrond beschermde nesten bijgevoegd.

3. Methodiek

Allereerst zal de werkwijze voor het vleermuizenonderzoek besproken worden waarna in hoofdstuk vier is een overzicht is gegeven van het doel van de verschillende veldbezoeken, de onderzoeksdata en de bijbehorende weersomstandigheden.

3.1. Werkwijze vleermuizen

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' 2017.

De vleermuisdetector is bij het vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een *batdetector* (Pettersson D240x) en de Echometer Touch Pro 2 van Wildlife acoustics. Waar nodig zijn hoogwaardige digitale geluidsopnamen worden gemaakt met de Roland R-05 voor het uitvoeren van een soortenanalyse.

Gedurende de veldbezoeken is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen (vleermuiskeutels, meststrepen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen).

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, langdurige regenval, dichte mist en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Tijdens dergelijke weersomstandigheden wordt niet gewerkt.

Gedurende de veldbezoeken werd het onderzoeksgebied en directe omgeving geïnventariseerd om een goed beeld te krijgen van het gedrag en mogelijke verblijfplaatsen.

4. Resultaten en effectenbeoordeling

In onderstaand is een overzicht gegeven van de uitgevoerde onderzoeken, onderzoeksdata en omstandigheden tijdens het onderzoek vleermuizen. De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door Ing. P. Otte, directeur/eigenaar bij Otte Groenadvies en T.M. Stam, Gecertificeerd Stadswerk Flora en Fauna controleur.

4.1. Resultaat vleermuizen

Tijdens de voorjaarsonderzoeken is er een soortvleermuis waargenomen, namelijk:

- Gewone dwergvleermuis.

Waarnemingen planlocatie

Soort	Aanwezigheids- indicatie	Bijzonderheden: verblijfplaatsen, vliegroutes, ect.
Gewone dwergvleermuis	Beschermd	Foeragerend, zomer- paarverblijfplaats

Tabel 2: Soorten

Vleermuizenonderzoek

Datum	Soort onderzoek	Periode	Tijdstip onder zoeken	Zon op/onder	Eerste/ laatste waarneming totaal	Temp.	Windkr.	Weertype
10 juni 2020	Voorjaar	Avond	21.45 uur/ 24.00 uur	21.56 uur	Eerste: 22.30 uur gewone dwergvleermuis	22 °C	2Bf	Licht bewolkt
23 juni 2020	Voorjaar	Ochtend	03.15 uur/ 05.20 uur	05.15 uur	Laatste: 04.53 uur, gewone dwergvleermuis	12 °C	1Bf	Helder
10 juli 2020	Voorjaar	Avond	21.30 uur/ 24.00 uur	21.54 uur	Eerste: 22.25 uur, gewone dwergvleermuis	15 °C	2Bf	Licht bewolkt
8 augustus 2020	Winter/ Zwermen	Nacht	23.45 uur/ 02.00 uur	21.13 uur	n.v.t.	22 °C	1 Bf	Helder
31 augustus 2020	Najaar	Avond	20.55 uur/ 23.00 uur	20.28 uur	n.v.t.	14°C	1 Bf	Bewolkt
1 september 2020	Najaar	Nacht	00.00 uur/ 02.00 uur	n.v.t.	n.v.t.	13°C	1 Bf	Bewolkt
21 september 2020	Najaar	Ochtend	5.15 uur/ 7.30 uur	7.24 uur	Laatste 6.45 uur. Gewone dwergvleermuis	11°C	1 Bf	Licht bewolkt

Tabel 3. Overzicht waarnemingen (Zonsopgangzonsondergang, z.d.)

Gewone dwergvleermuis

Verblijfplaatsen/Balts

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar is een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis onder het dak van de voormalige gymzaal aangetroffen. Door de aanwezigheid van een baltsende gewone dwergvleermuis tijdens het najaarsonderzoek kan worden aangenomen dat de zomerverblijfplaats ook als paar verblijfplaats wordt gebruikt. Er zijn geen waarnemingen gedaan waaruit de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen blijken.

Zwermlocatie winterverblijfplaats

In het najaar worden twee onderzoeksmomenten uitgevoerd op winterverblijfplaatsen. De onderzoeksmomenten hebben plaatsgevonden op 8 augustus 1 september, hierbij zijn geen winterverblijfplaatsen aangetroffen. Tijdens het inventarisatie moment zijn er wel baltsende vleermuizen waargenomen over het schoolplein. Het tweede onderzoeksmoment wordt nog uitgevoerd in het najaar.

Foerageergebied

Tijdens de onderzoeksmomenten in het voorjaar zijn enkele individuen van gewone dwergvleermuis meerdere malen foeragerend waargenomen.

Vlieg- en mitigatieroute

Het vliegpatroon van de gewone dwergvleermuis was enigszins diffuus. Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.

Afbeelding 4. Overzichtskaat waarnemingen

Afbeelding 5. Verblijfplaats gewone dwergvleermuis (rood)

5. Conclusie

5.1. Overzicht van de bevindingen

Soortgroepen	Aanwezigheid	Effecten	Aanbevelingen
Vleermuizen – verblijfplaatsen	ja	ja	ontheffing
Vleermuizen – vliegroute	geen	geen	geen
Vleermuizen – foerageergebied	ja	mogelijk	geen, mits.. ¹

¹= mits beperkt met lichtbelasting wordt omgegaan

5.2. Conclusie

Vleermuis

- Verblijfplaatsen: Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning blijkt dat in de gymzaal een zomer- en paar verblijfplaats van gewonde dwergvleermuis aanwezig is;
- Een kraam/kolonie en winterverblijfplaats in het plangebied kan worden uitgesloten;
- Vlieg- en mitigatieroute: Gezien de aantallen en frequentie waarop de vleermuizen gebruik maken van het plangebied als zijnde vliegroute, valt het gebruik van een essentiële vliegroute op basis van huidig onderzoek niet aangetroffen;
- Foerageergebied: Boven- en nabij de planlocatie zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. In de omgeving zijn vergelijkbare locaties aanwezig. De planlocatie is niet van essentieel belang voor deze soort.

5.2. Aanbevelingen

De zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bevindt zich in het gymlokaal. Hiervoor geldt:

- Stel een activiteitenplan op;
- Vraag een ontheffing bij provincie Overijssel aan;
- Zorg voor tijdelijke- en/of permanente compensatie;
- Stel conform voorwaarden uit de ontheffing een ecologisch logboek op.

6. Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezag (provincie Overijssel) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 1. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7. Bibliografie

Borne Bloeit. (z.d.). *Borne Bloeit*. Opgeroepen op 6 Mei 2020, van <https://www.borneboeit.nl>

Google Maps. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op 12 Mei - 13 Juli 28, 2020, van <https://www.google.nl/maps>

Otte Groenadvies. (2 Juni 2020). *20.050 Quick scan Flora en Fauna*. Nijverdal.

Overheid. (2015, December 16). *Wet Natuurbescherming*. Opgeroepen op 12 Mei - 13 Juli 2020, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-10-01>

Pdok. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op 12 Mei 2020, van <https://www.pdok.nl/viewer/>

Zonsopgangzonsondergang. (z.d.). *Zonsopgangzonsondergang*. Opgeroepen op 12 Mei - 13 Juli 18, 2020, van <https://www.zonsopgangzonsondergang.nl/hoe-laet-donker/>

Bijlagen 1 Wettelijk kader

BIJLAGE 1 Wet natuurbescherming

Hoofdstuk 3. Soorten

§ 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

- 1 Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- 3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- 4 Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- 5 Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.2

- 1 Het is verboden vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of uit deze vogels verkregen producten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, onder zich te hebben voor verkoop of ten verkoop aan te bieden.
- 2 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing ten aanzien van vogels van soorten, genoemd in bijlage III, deel A, bij de Vogelrichtlijn, die aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen, en ten aanzien van delen of producten van die vogels.
- 3 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing ten aanzien van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen vogels van soorten, genoemd in bijlage III, deel B, bij de Vogelrichtlijn, die aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen, en ten aanzien van delen of producten van die vogels.
- 4 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de verkoop, het vervoer voor verkoop, het onder zich hebben voor verkoop of het ten verkoop aanbieden van vogels van soorten, aangewezen op grond van het derde lid, en delen of producten van die vogels.
- 5 Een vogelsoort wordt op grond van het derde lid uitsluitend aangewezen, indien de handelingen, bedoeld in het eerste lid, uitgevoerd overeenkomstig regels als bedoeld in het vierde lid, er niet toe leiden dat het populatieniveau, de geografische verspreiding of de omvang van de voortplanting van deze soort in gevaar wordt gebracht of kan worden gebracht.
- 6 Het is verboden, anders dan voor verkoop, vogels, delen of producten als bedoeld in het eerste lid, onder zich te hebben of te vervoeren, tenzij deze vogels, delen of producten aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen.

Artikel 3.3

- 1 Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
- 2 Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
- 3 Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
  - a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen

- 4 producten van daarbij aangewezen soorten, of b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing; b. zij is nodig:
    - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
    - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
    - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
    - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
    - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
    - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
  - c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
- 5 In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:
- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
  - b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
  - c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.
- 6 De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.2, zesde lid, zijn niet van toepassing op handelingen ten aanzien waarvan bij of krachtens enige wettelijke bepaling een besluit is vereist, indien bij of krachtens die wet is bepaald dat het desbetreffende besluit de handelingen uitsluitend toelaat indien is voldaan aan de voorwaarden, bedoeld in het vierde lid, en dat aan het besluit de voorschriften worden verbonden, bedoeld in het vijfde lid.
- 7 De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.2, zesde lid, zijn niet van toepassing op:
- a. handelingen ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel als bedoeld in artikel 2.2, en
  - b. handelingen die zijn beschreven in en worden verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid, een plan of een programma als bedoeld in artikel 2.3, vijfde lid, of een programma als bedoeld in artikel 1.13, eerste, zevende, of achtste lid, indien:
    - 1°. ten aanzien van het beheerplan, het plan of het programma, althans het onderdeel dat betrekking heeft op de desbetreffende handelingen, is voldaan aan het in het vierde en vijfde lid bepaalde ten aanzien van ontheffingen en vrijstellingen, en
    - 2°. het bestuursorgaan dat het beheerplan, het plan of het programma heeft vastgesteld tevens bevoegd is voor de verlening van een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling als bedoeld in het eerste, onderscheidenlijk tweede lid voor dergelijke handelingen, of, als dat niet het geval is, het beheerplan, het plan of het programma is vastgesteld in overeenstemming met het bestuursorgaan dat bevoegd is voor de verlening van de ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling.

Artikel 3.4

Ingeval het vangen of doden van vogels als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, bij of krachtens deze wet is toegestaan, is het verboden deze vogels:

- a. te vangen of te doden met:
  - 1°. middelen, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Vogelrichtlijn;
  - 2°. middelen, installaties of methoden voor massaal of niet-selectief vangen of doden van vogels, of

3°. middelen, installaties of methoden waardoor een soort plaatselijk kan verdwijnen, of
b. te achtervolgen met behulp van vervoermiddelen, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Vogelrichtlijn, overeenkomstig de daar beschreven wijze.

2. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen en provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in het eerste lid. Artikel 3.3, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Onze Minister kan ontheffing verlenen van het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel b, voor het gebruik van motorboten op open zee onder de in bijlage IV, onderdeel b, tweede gedachtestreep, tweede volzin, bij de Vogelrichtlijn genoemde voorwaarden.

4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen middelen, installaties of methoden worden aangewezen die in elk geval worden gerekend tot de middelen, installaties, onderscheidenlijk methoden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, onder 2° of 3°.